

File name: Avsnitt 14 - Hur mår våra vatten_ljud.wav
Transcriber: ScriptMe.io
Operator: Magnus Degerman
Date of transcription: Jul 02 2024

[00:00:13:11 - 00:00:23:17]

Ulf: Så då har vi tisdag igen och Inblick heter den här podden som vi gör och vi är i det här fallet Ulf Andersson, samhällsbyggnadschef och.

[00:00:23:17 - 00:00:25:02]

Elin: Elin Damm, näringslivschef.

[00:00:25:23 - 00:00:26:13]

Ulf: Välkommen!

[00:00:27:02 - 00:00:27:15]

Elin: Detsamma.

[00:00:28:22 - 00:00:43:06]

Ulf: Den här podden var ju en av de som vi kanske sa tidigast att vi skulle köra. Var det inte så när vi planerade hela det här? Det här är någonting som vi har längtat efter. Vi kommer nämligen prata om vattenvård idag.

[00:00:44:02 - 00:00:49:01]

Elin: Och det är någonting vi ser engagerar många i våra sociala kanaler. Så då har vi bjudit in lite experter.

[00:00:49:04 - 00:00:54:06]

Ulf: Ja precis. Tora välkommen! Tack och även du Camilla välkommen!

[00:00:54:08 - 00:00:55:01]

Camilla Andersson: Tack så mycket!

[00:00:56:15 - 00:01:17:18]

Ulf: Ni ska alldeles strax få presentera er. Rubriken för den här podden idag är vattenvård rent generellt. Vi kommer också ta tempen på Hur mår våra vattendrag, havsvikar, sjöar och ja, du bor vid en å också. I år kommer vi också prata om precis.

[00:01:19:15 - 00:01:21:20]

Ulf: Hur tänker du att vi inleder det här?

[00:01:21:24 - 00:01:27:16]

Elin: Jag tänker att våra gäster får berätta om sina uppdrag först så att vi vet vilka vi har med oss. Ska vi börja med Tora?

[00:01:28:08 - 00:01:51:00]

Tora Jonsson: Yes! Ja, men jag jobbar som samordnare för vatten och det innebär Det är ett projekt som kommunen har satsat extra på och det innebär att jag ska jobba med vatten. Vårdande åtgärder både frivilliga åtgärder som markägare kan genomföra men också driva kommunens arbete lite extra.

[00:01:52:03 - 00:01:57:14]

Ulf: Så du är en nagel i ögat på kommunen och hjälper invånarna att göra bra saker.

[00:01:57:24 - 00:01:59:01]

Elin: Jag skulle säga att Tora hjälper

[00:02:01:08 - 00:02:06:14]

Elin: LRF som ju har mycket diken och diken, hantering och sånt som tur har varit med och berättat och så.

[00:02:08:08 - 00:02:11:02]

Ulf: Och Camilla, vem är du?

[00:02:11:20 - 00:02:45:13]

Camilla Andersson: Jag jobbar med både vattenvård och naturvård på kommunen här och det jag gör är mer av det här löpande arbetet kan man säga. Titta på hjälper våra planerare samhällsplanerare och ta hand om vattenfrågor. Delvis ta det som som kommer ut i alla fall från våra bostadsområden och sen också hjälper till våra drift ansvariga och miljökontoret. Och söker en del projektpengar.

[00:02:45:14 - 00:02:54:14]

Elin: Tänkte jag säga. Har också koll på vilka stöd som finns för i de här områdena finns det en del stöd externt som vi kan få, till exempel till en sån tjänst som Tore har, eller hur?

[00:02:54:14 - 00:02:55:09]

Tora Jonsson: Ja precis.

[00:02:55:17 - 00:03:06:04]

Ulf: Du är ju en känd profil Camilla här i kommunen. Du är aktiv med skolklasser och andra grupper som är nyfikna på vatten och vattenvård.

[00:03:06:23 - 00:03:15:22]

Camilla Andersson: Absolut. Lärandet är också viktigt att våra våra barn får förstå vad som finns i vattnet. Hur mår vattnet? Hur vet man om vattnet mår bra.

[00:03:16:07 - 00:03:17:17]

Elin: Och vad kan vi göra för att göra det bättre?

[00:03:17:22 - 00:03:19:04]

Camilla Andersson: Ja, definitivt.

[00:03:19:05 - 00:03:27:08]

Ulf: Ska vi ställa oss den frågan. Om jag ställer frågan så här Hur mår våra vattendrag? Vad blir ert korta svar på den?

[00:03:29:02 - 00:04:42:00]

Tora Jonsson: Kort svar, men egentligen måste man börja från början och kanske bekanta sig med vilka begrepp man brukar använda när man pratar om vattenkvalitet och hur vatten mår. Klokt. Då är det så att alla vatten i Sverige är indelade i vattenförekomster. Det kan vara del av en å. Det kan vara en sjö eller en havsvik och alla vattenförekomster har en status, klassning och status. Klassningen är egentligen det som talar om vilken status vattnet har och saker som kan påverka statusen. Till exempel negativt är om det är en hög näringsbelastning så att vattnet är övergödd. Då gör det att statusen blir sämre och det finns också miljö kvalitetsnormer för alla vattenförekomster och den här normen är en bestämmelse för vilken kvalitet vatten ska uppnå och när det ska vara uppnått. Målet är att alla vattenförekomster ska ha god status. De här miljö kvalitetsnormerna är också bestämmande när det lagar och när myndigheter och kommuner. utövar lagar och så, så är det en miljö kvalitetsnormer att förhålla sig till när till exempel miljö tillstånd ges.

[00:04:44:09 - 00:04:48:01]

Ulf: Och vad har då våra vattendrag för status?

[00:04:48:17 - 00:05:04:23]

Tora Jonsson: Ja, de flesta i kommunen har måttlig status och skalan går från hög, god, måttlig till otillfredsställande och dålig. De flesta ligger på måttlig och Östhammars fjärden ligger faktiskt på dålig status.

[00:05:05:22 - 00:05:10:09]

Ulf: Så en trea eller en tvåa? Vi har ett snittbetyg på strax under tre.

[00:05:11:10 - 00:05:22:21]

Tora Jonsson: sen är det olika parametrar som avgör den här statusen och då är det främst övergödning som mycket näringsämnen som påverkar våra vatten.

[00:05:23:15 - 00:05:34:10]

Elin: Remouladsås. Den är uppdelad i flera delar antar jag. Men överlag den är ganska stor. Måttlig måttlig där också. Intressant.

[00:05:35:12 - 00:05:47:08]

Ulf: Vi ska väl också reda ut ansvars begreppen här tänker jag lite. Vem är det som bär ansvaret för att vattenvård sköts? Så jag skickar den frågan till dig Camilla.

[00:05:47:22 - 00:05:49:20]

Elin: Camillas ansvar själv.

[00:05:50:05 - 00:05:59:13]

Camilla Andersson: Precis, det är mitt ansvar. Lika mycket som ditt ansvar och ditt. Vi har ju ett gemensamt ansvar för vatten. För det är ju så att allt,

[00:06:01:11 - 00:06:19:16]

Camilla Andersson: allt vatten som rinner till en sjö till exempel, som kommer från från markområdet runt omkring. Allt som pågår i det markområdet påverkar vattnet. Eller alla vi som bor kring en havsvik. Vi påverkar ju vår havsvik helt enkelt, så vi alla behöver ju göra vår del i det hela.

[00:06:21:16 - 00:06:35:05]

Camilla Andersson: Absolut har staten ett visst ansvar och vi som kommun har definitivt ett ansvar. Men alla som bor eller verkar har någon verksamhet behöver göra sitt för att inte släppa ut miljögifter eller för mycket näring. Kväve Fosfor

[00:06:37:02 - 00:06:45:19]

Camilla Andersson: tar hand om vårt vatten tillsammans. Det är lite komplicerat. Allas ansvar är det. Ingen tar ansvar. Nej, det är allas ansvar.

[00:06:46:02 - 00:06:47:16]

Ulf: Allas ansvar är allas ansvar.

[00:06:48:08 - 00:06:53:18]

Camilla Andersson: Så man får tänka till på vad man själv. Vilket vatten påverkar jag? Och vad kan jag göra?

[00:06:54:08 - 00:07:03:08]

Elin: Finns det några råd du kan ge till privatpersoner om det är privatpersoner som lyssnar idag? Vad kan man tänka på om man har en tomt i närheten av ett vattendrag eller en sjö eller en vik?

[00:07:03:18 - 00:07:05:01]

Camilla Andersson: Dels är det ju sådant som som

[00:07:07:02 - 00:07:27:18]

Camilla Andersson: tvättar du bilen eller gör annat. Du släpper ut några kemikalier som kan påverka ditt vatten i närheten. Vad har du för typ av avlopp? Är du ansluten till kommunalt avlopp? Finns det ett reningsverk som ska sköta det, men har du enskilt avlopp är det. Var det länge sen du gjorde det? Det kanske är läge att se över det? Uppdatera det?

[00:07:29:04 - 00:07:32:13]

Camilla Andersson: Ja, men tänk på vad du kan släppa ut här.

[00:07:32:21 - 00:07:44:23]

Ulf: Du berättade lite innan vi satte igång sändningen. Du berättade om miljöenheten ansvar och vad miljöenheten arbetar med. Ska du berätta lite om vad de gör?

[00:07:45:06 - 00:08:00:16]

Camilla Andersson: Precis alla kommuner har ju någon slags miljöenhet och då har man en skyldighet att göra utöva tillsyn enligt miljöbalken som styr det här. Då de tittar på alla som har någon typ av verksamhet men också enskilda avlopp

[00:08:03:02 - 00:08:34:13]

Camilla Andersson: med regelbundenhet kontrollerar är det bra? Är det okej status på det här? Behövs göras några förbättringar när det gäller enskilda avlopp? Det kan ju vara att det behövs något extra filter bara eller så behövs det göras om för att det faktiskt släpper igenom det mesta. Kväve och fosfor är det företag som har någon verksamhet då det kanske behövs en oljeavskiljare så att man inte släpper ut någonting från den här verkstan eller så. Så det är deras ansvar att göra det för allas vår vårt bästa egentligen.

[00:08:36:13 - 00:08:53:07]

Ulf: Om jag är nyfiken på just det vattendrag Elin var nyfiken på. Odlar du här men nyfiken på min badvik? Eller är det så? Hur kan jag få reda på hur? Om det är schysst vatten där eller inte och hur gör jag då?

[00:08:54:19 - 00:08:56:20]

Camilla Andersson: Ja, men dels så.

[00:08:58:13 - 00:09:04:19]

Camilla Andersson: Jag vet inte om du tror jag vill berätta något om att man kan gå in på viss eller sådär. Till att börja med Ja.

[00:09:04:19 - 00:09:05:22]

Tora Jonsson: Men visst.

[00:09:07:07 - 00:09:08:16]

Ulf: Säger det en gång till. Långsamt.

[00:09:08:21 - 00:09:41:23]

Tora Jonsson: V i s. Vatten informationssystem, Sverige. Det är en sida där den kan vara lite svår att förstå sig på i början, men är man intresserad så kan man gå in där och söka på en vattenförekomst. Man kan skriva till exempel Ola, en sån som kommer alla olika vattenförekomster upp så kan man klicka in på den och då får man upp. Då står det den här informationen om status och vilka parametrar som påverkar och vilken miljö kvalitetsnormer som gäller och information

[00:09:44:01 - 00:09:45:22]

Tora Jonsson: om vattenförekomster helt enkelt.

[00:09:47:20 - 00:10:16:23]

Camilla Andersson: För där finns ju de provtagningar som görs. Men det finns ju mycket mer också. Det kan vi jobba jobbar mycket tillsammans med Uplands stiftelsen och de gör väldigt mycket mätningar av fisk och vatten, vegetation, växter under vatten och det säger ganska mycket om det är ett friskt vatten. De har jättefina rapporter på sin hemsida Uplands hemsida så man kan höra av sig till dem eller till oss så kan vi hjälpa till och leda en på vägen. Kanske finns det mycket information. En del vikar inte så undersökta där, Kanske lite.

[00:10:18:15 - 00:10:23:22]

Camilla Andersson: ja. Kan vara läge att tipsa om att du kan undersökas mer.

[00:10:24:13 - 00:10:29:10]

Ulf: Kommunen har ju badplatser i runda slängar 12:13 stycken eller något sånt. Här

[00:10:31:06 - 00:10:38:12]

Ulf: genomför vi någon form av provtagning. Där kan man vara trygg där att där är det bra schysst vatten.

[00:10:39:09 - 00:10:58:06]

Tora Jonsson: Det genomförs provtagningar på de kommunala badplatserna och de läggs upp på kommunens hemsida också. Uppdaterade provsvar där det står om badvattnet är tjänligt eller om det är har någon anmärkning som man bör veta innan man badar.

[00:11:00:04 - 00:11:14:06]

Elin: De vanligaste utsläppen det pratade du om innan. Det är sånt som kommer från marken runt omkring och det var kväve och fosfor som vi pratade om. Det är inte farligt för oss

som badar, vare sig vi är hundar eller människor eller vad vi om vi nu är.

[00:11:15:01 - 00:11:52:20]

Camilla Andersson: Precis, kväve och fosfor näringsämnen som det brukar sägas, är det som gör att det blir överkört. Och det är ju egentligen inte farligt för oss människor så länge det inte går över i algblooming och det är ganska långt till dess. Men det vi mäter framför allt vid badplatserna, det är bakterier. X är ekolod och annat. För det är farligt för oss människor och hundar så man ska känna sig trygg och säker på våra badplatser. Sen gör ju övergödning att det blir grumligt vatten och det är ju tyvärr ett problem vi har som många andra men som vi jobbar med framför allt. Du gör ju det just nu med olika åtgärder.

[00:11:54:02 - 00:11:54:14]

Ulf: Jag förlåter.

[00:11:54:20 - 00:11:55:12]

Elin: Dig. Fortsätt du.

[00:11:56:07 - 00:12:10:05]

Ulf: Jag tänkte att du skulle få berätta lite om de här åtgärderna, för jag vet att det planeras lite åtgärder kopplat just till övergödning, inte minst i Grannfejden och Östhammars fjärden tror jag. Ska du berätta någonting om det?

[00:12:10:14 - 00:12:11:17]

Tora Jonsson: Ja, det kan jag göra.

[00:12:13:02 - 00:12:14:01]

Tora Jonsson: Vi har ju.

[00:12:16:09 - 00:13:14:11]

Tora Jonsson: Arbetet i arbetet med Östhammars fjärden och Grannfejden så handlar det mycket om att minska övergödningen och vi har kollat på vilka åtgärder alternativ som skulle kunna vara lämpliga att genomföra och har sökt och också fått finansiering för att genomföra ett reduktion. Fiske i Östhammars fjärden och Grann fjärden. Det är ett projekt som kommer att pågå mellan 2025 och 2027 och syftet är egentligen att ett fiske går till så att man minskar bestånden av så kallad vitfisk som till exempel mört och braxen. Att man tar ut stora mängder av den, dels av två anledningar, dels för att de bökar mycket i botten. Och i Östhammars fjällen och Grannfejden så ligger det väldigt mycket näringsämnen i bottensedimenten så när de grumlar där så frisläpps de till vattenmassan och bidrar vidare till övergödningen. Sen minskar man också

[00:13:16:05 - 00:13:43:08]

Tora Jonsson: fiskbestånden för att öka betetrycket på växtplankton. När det är övergödd så finns det mycket växtplankton i vattnet och det är en näringskedja där braxen äter

djurplankton som i sin tur äter växtplankton. Så minskar man vitfisk så ökar djurplankton som kan minska växtplankton och det ska då leda till ett klarare vatten.

[00:13:43:20 - 00:14:10:07]

Ulf: Också sinnrikt. Nu måste jag ändå ställa den här frågan som jag ställde till dig när vi höll på med ansökan. Då sa jag så härligt spydigt Jag tror att jag har en mycket billigare metod för att hantera vitfisk än skarven. Den tar ju väldigt mycket vitfisk så om vi bara låter skarven få arbeta i lugn och ro så kommer det där lösa sig självt. Och då sa du till mig att det där var fel, Det ska du berätta.

[00:14:11:01 - 00:14:43:05]

Tora Jonsson: Men det är alltså undersökningar som har gjorts visar att skarv egentligen inte har någon effekt på bestånd. De har inte så stor effekt på bestånd, men det kan ju också variera från plats till plats. Alltså väldigt grunda områden. Eller små, alltså små bestånd av något kanske de kan påverka. Men det har ändå i undersökningar visat sig att det är i så fall väldigt platsberoende och generellt så har skarven inte någon påverkan på fiskbestånden.

[00:14:43:21 - 00:14:45:12]

Ulf: Bra! Bra att du klargjorde det.

[00:14:45:14 - 00:14:47:16]

Camilla Andersson: Något som däremot har påverkan på.

[00:14:49:02 - 00:15:16:00]

Camilla Andersson: fiskbestånden är gäddorna. Det har vi också ett projekt tillsammans med Upplands stift att titta på. Vad kan gäddorna leka bättre? Så vi får upp produktionen så att man brukar kalla det för gädd våtmarker eller till och med gädd fabriker för att det blir så mycket yngel gädd yngel om man förbättrar. Så det har vi redan påbörjat. Gjort lite åtgärder i Grannfejden och kommer att titta på fler. Har vi en.

[00:15:16:07 - 00:15:16:17]

Ulf: Fabrik?

[00:15:18:14 - 00:15:19:23]

Camilla Andersson: Ett embryo?

[00:15:19:23 - 00:15:20:14]

Ulf: Ett embryo?

[00:15:21:21 - 00:15:24:11]

Elin: Kan man köpa gädd yngel att släpa ut? Finns det?

[00:15:25:04 - 00:15:28:03]

Camilla Andersson: Det är ju inte riktigt man vill ju ha. Det ska ju vara.

[00:15:28:20 - 00:15:29:14]

Elin: Den som är uppväxt.

[00:15:29:14 - 00:15:37:11]

Camilla Andersson: Population som uppväxta. Det är den som får till bäst yngel. Så hellre att vi gör det mycket bättre barnkammare för gäddorna så blir det jättebra.

[00:15:38:09 - 00:15:39:18]

Elin: Den affärsidén gick i stöpet.

[00:15:41:05 - 00:15:42:21]

Ulf: Har du gäddor sälja? Ja.

[00:15:44:01 - 00:15:45:21]

Elin: Runt Alunda odlar vi gäddor.

[00:15:47:13 - 00:15:55:08]

Ulf: Kanske har vi täckt in de här stora frågorna som du märker i sociala medier och annat som folk engagerar sig i tycker du nu?

[00:15:55:23 - 00:16:09:00]

Elin: Ja, det är egentligen två olika delar där. Dels hur vattnet ser ut upplever jag som en sådan fråga som kommer upp med jämna mellanrum och sen är det säkert för mina barn att bada vid badplatsen. Det är de två som man ser oftast och det tycker jag vi har gjort.

[00:16:09:20 - 00:16:26:11]

Ulf: Och hemsidor för den nyfikne. Du nämnde Upplands stiftelsen och du nämnde viss och sen nämnde ni båda Östhammars kommuns hemsida. Är det de som man ska ha koll på om man vill veta mer om hur vattnet. Vilken kvalité vattnet har?

[00:16:27:04 - 00:16:39:02]

Tora Jonsson: Ja, för specifikt här hos oss. Men sen finns det också om man är intresserad i större drag så kan man kolla på Havs och vattenmyndighetens sida också.

[00:16:40:00 - 00:16:43:06]

Elin: Den heter Hav. Är det så? Ha det!

[00:16:45:16 - 00:16:53:06]

Ulf: Bra! Så då tackar er så mycket för att ni hade vänligheten att komma hit och önska er en trevlig sommar och en trevlig bad. Sommar då?

[00:16:53:13 - 00:16:58:09]

Camilla Andersson: Absolut! Jag vill bara säga vi har så fantastiska vatten i vår kommun så jag tänker att nu ska.

[00:16:58:09 - 00:16:58:23]

Elin: Vi ut och bada.

[00:16:58:24 - 00:17:03:02]

Camilla Andersson: Nu ska vi ut och bada och vara på vattnet. Segla, paddla, åka båt.

[00:17:03:10 - 00:17:03:22]

Ulf: Fiska.

[00:17:03:22 - 00:17:06:08]

Speaker S6: Kanske framförallt.

[00:17:07:13 - 00:17:07:24]

Ulf: Fiska.

[00:17:08:10 - 00:17:08:18]

Elin: Bra.

[00:17:08:20 - 00:17:09:11]

Ulf: Tack så mycket!

[00:17:09:13 - 00:17:10:09]

Elin: Tack så hemskt mycket!

[00:17:10:23 - 00:17:11:08]

Ulf: Tack!